

tepav

economic policy research foundation of turkey

Eğitim ve beceriler üzerine bazı tespitler

Ozan Acar

Ankara, 12 Mart 2007

Çerçeve

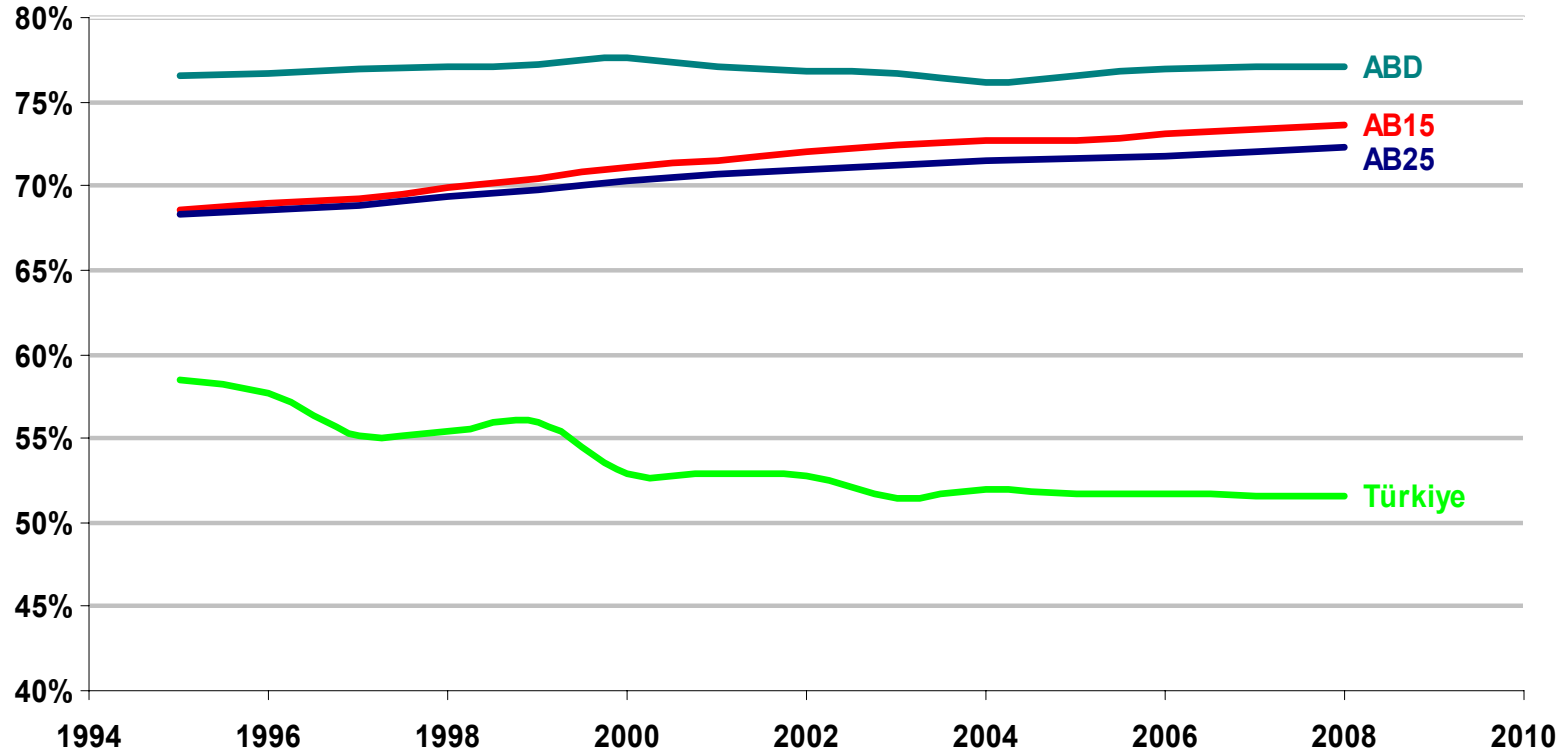
- Lizbon stratejisi Türkiye için neden anlamlı?
- Demografik eğilimlerin sunduğu fırsat
 - İrlanda ve Türkiye karşılaştırması
- Ortaöğretime genel bir bakış
 - Problemlerin işgücü piyasasına yansımaları
 - Özel sektörün gördüğü eksiklikler
 - Etkinlik ve kalite sorunları
- Üzerinde daha çok düşünülmesi gerekenler
 - Yaşam boyu eğitime katılım

Lizbon stratejisi

- AB ekonomisinin rekabet gücünü arttırması için takip etmesi gereken yol haritası
- Lizbon hedefleri Türkiye'nin de gelişme kaydetmesi gereken unsurlardan oluşmaktadır
 - İşgücüne katılımın
 - İstihdamın
 - Verimliliğin arttırılması
- Neden?

Türkiye'nin kişi başına milli geliri gelişmiş ülkelerin oldukça gerisinde
(1) Çünkü iş gücüne katılım oranları düşük

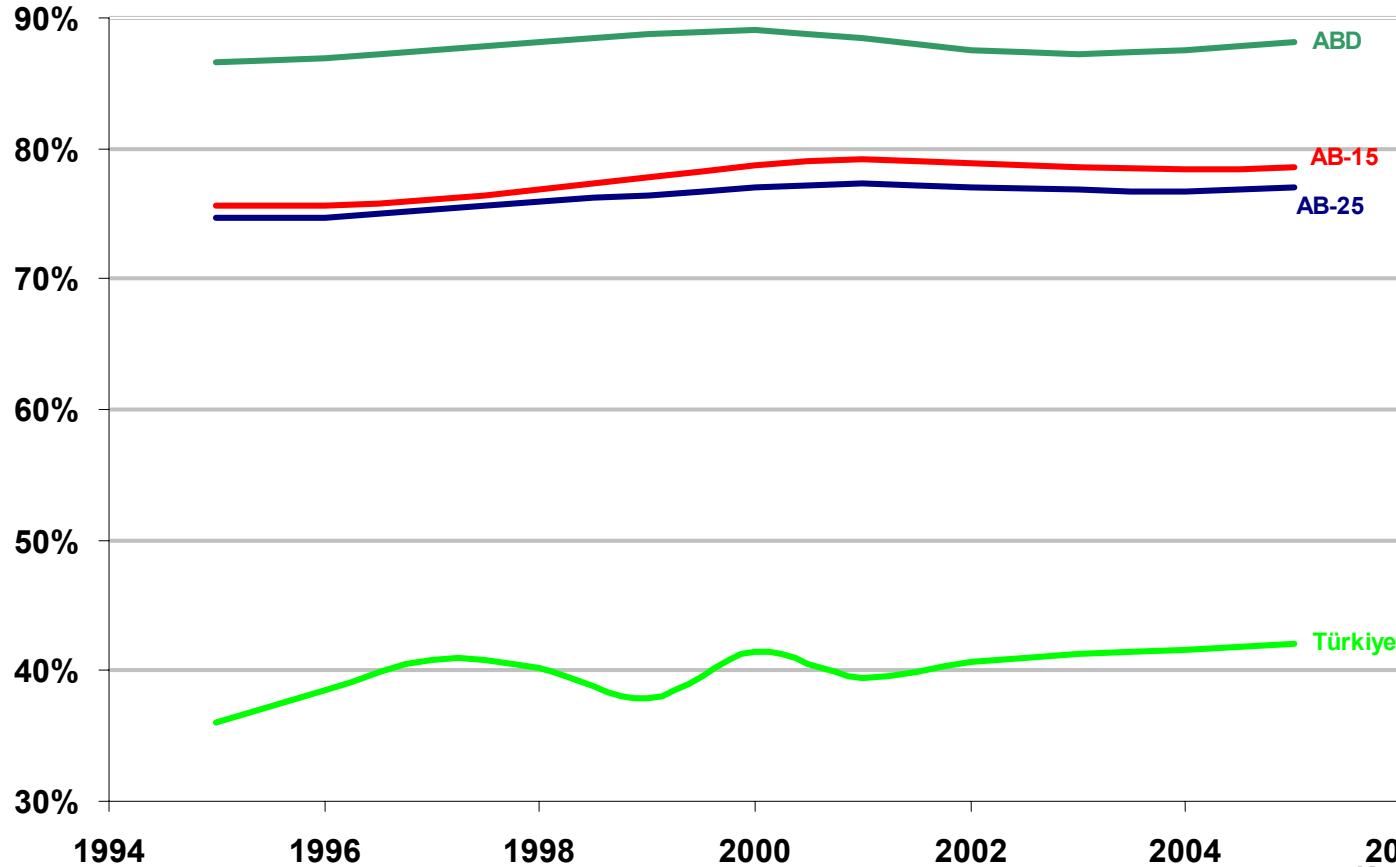
İşgücü / 15-64 yaş arasındaki nüfus (1995-2008)

Türkiye'nin kişi başına milli geliri gelişmiş ülkelerin oldukça gerisinde

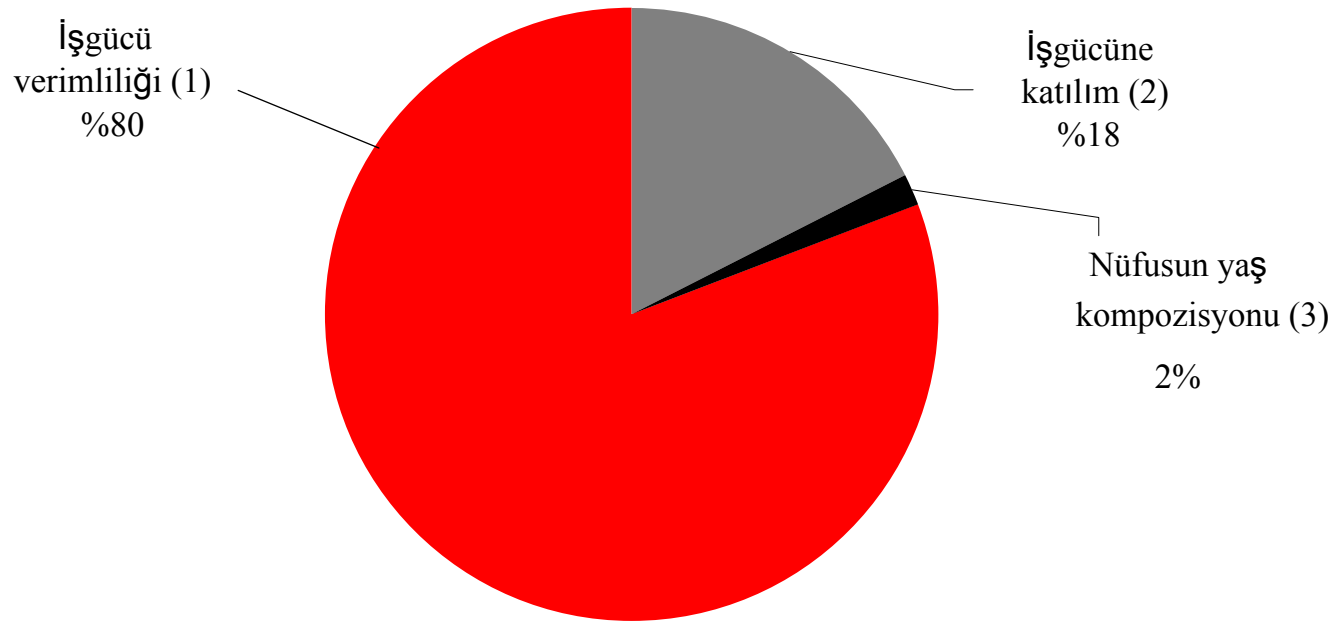
(2) Çünkü istihdam yaratılamıyor

İstihdam / 15-64 yaş arasındaki nüfus (1995-2008)

(3) En önemli neden Türkiye'deki işgücü verimliliğinin düşüklüğüdür

AB-15 ile Türkiye arasındaki kişi başına düşen gelir farkının kaynakları, 2004

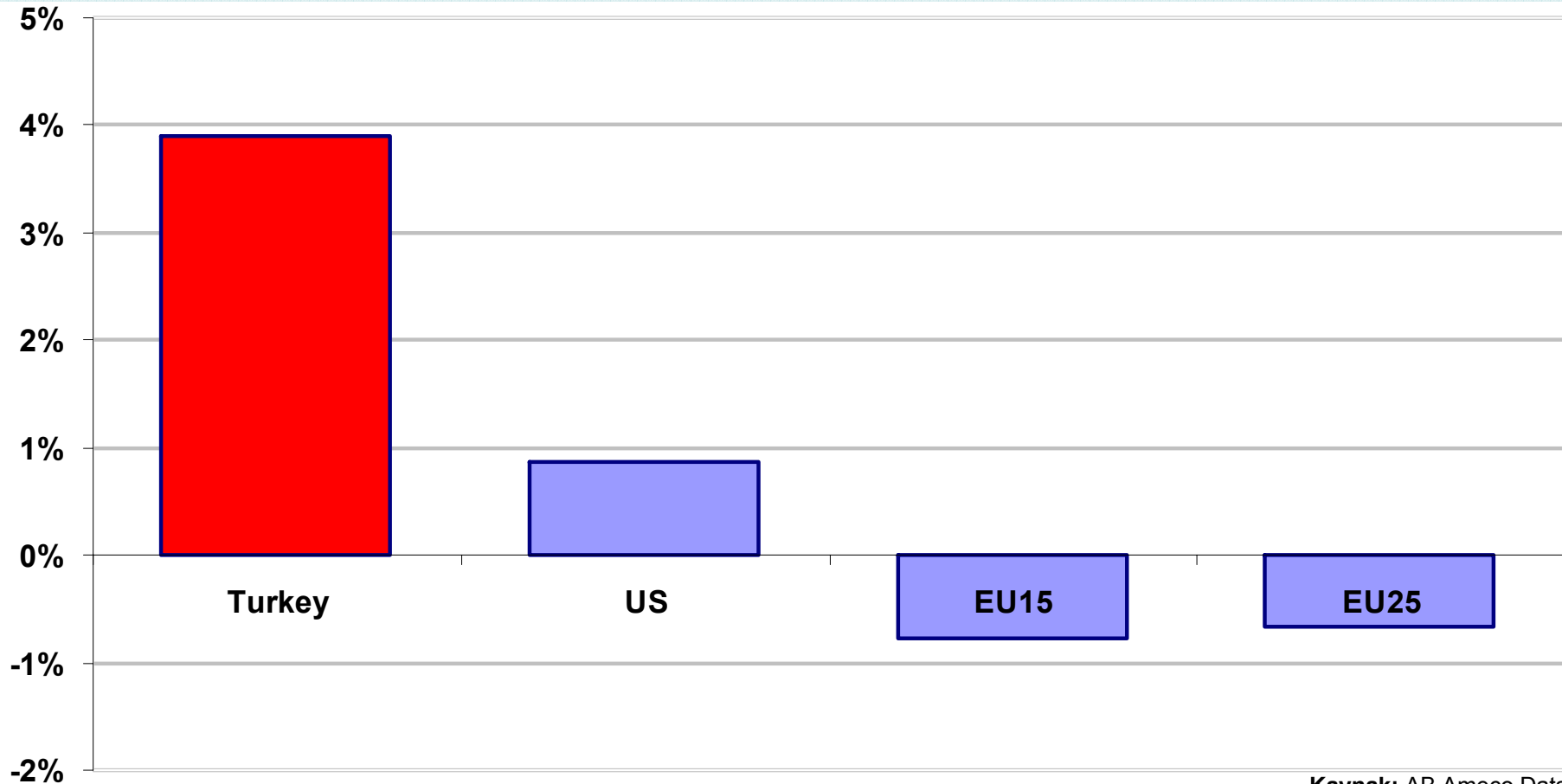
(1) GSYİH, satın alma gücü paritesine göre düzeltilmiş 2000 yılı sabit dolar fiyatları / işgücü.

(2) İşgücü / 15 – 64 yaş arası nüfus.

(3) 15-64 yaş arası nüfus / toplam nüfus.

Son yıllarda bir iyileşme var: Verimlilik artış performansı gelişmiş ülkeleri geride bırakmış gibi görünüyor

Çalışan başına düşen üretimin büyüme hızı (2002-2005)

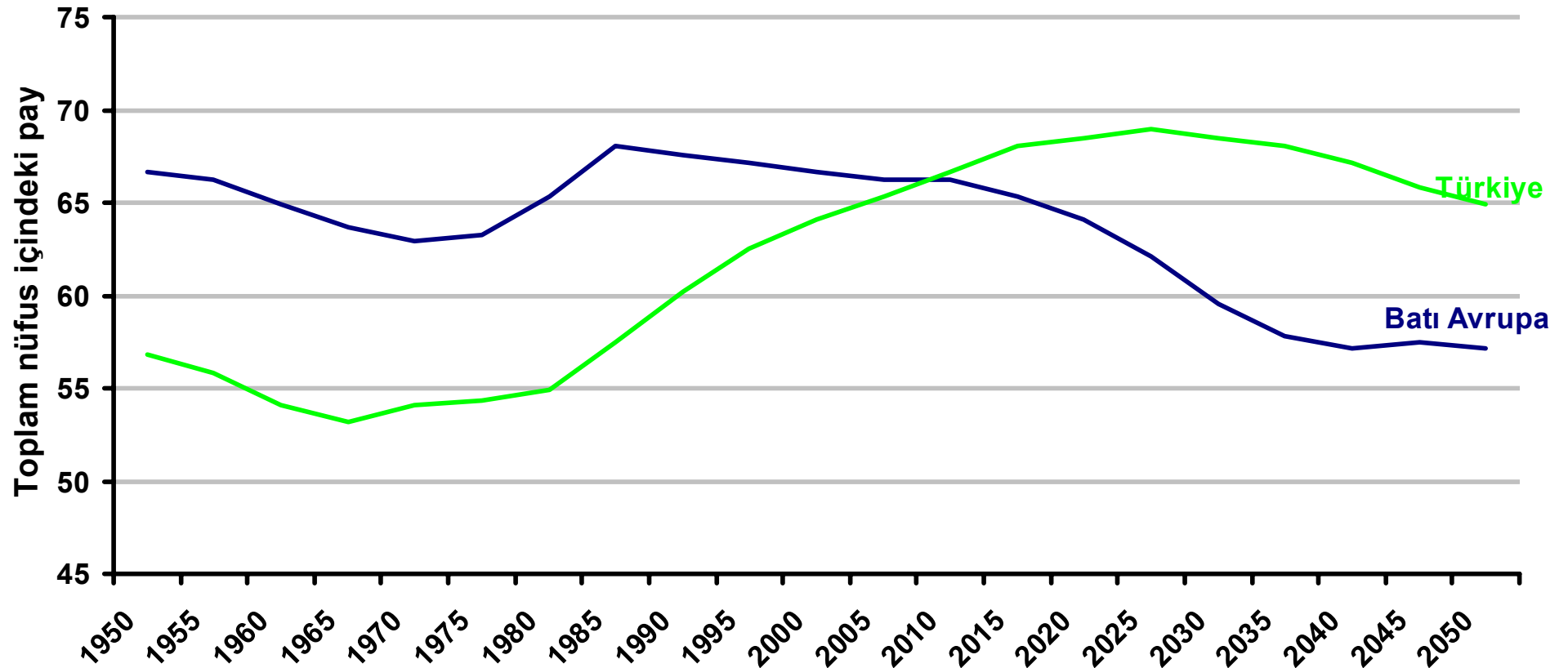

Farkın ne kadar zamanda kapanacağı demografik eğilimlerle de ilgilidir

- Çalışabilir nüfusun hızla arttığı Türkiye’de
 - Yeterli miktarda yeni istihdam yaratılabilecek mi?
 - Daha da önemlisi verimlilik artışları sürdürülebilecek mi?
- Türkiye’deki demografik eğilim bir risk mi yoksa fırsat mı?

Demografik fırsat penceresi: 80'lerin ortasından itibaren açılmaya başlamıştır

Çalışma çağındaki nüfus / toplam nüfus

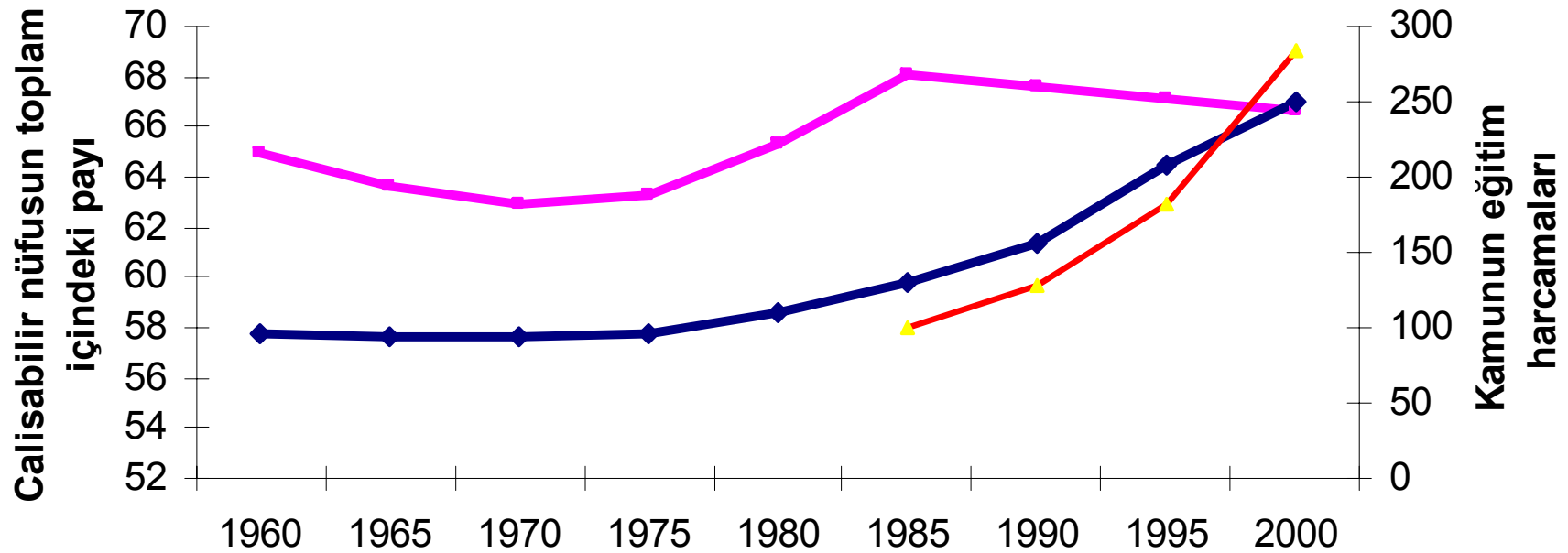

Demografik fırsattan faydalanabilmek için eğitime yatırım yapmak gerekir

İrlanda örneği

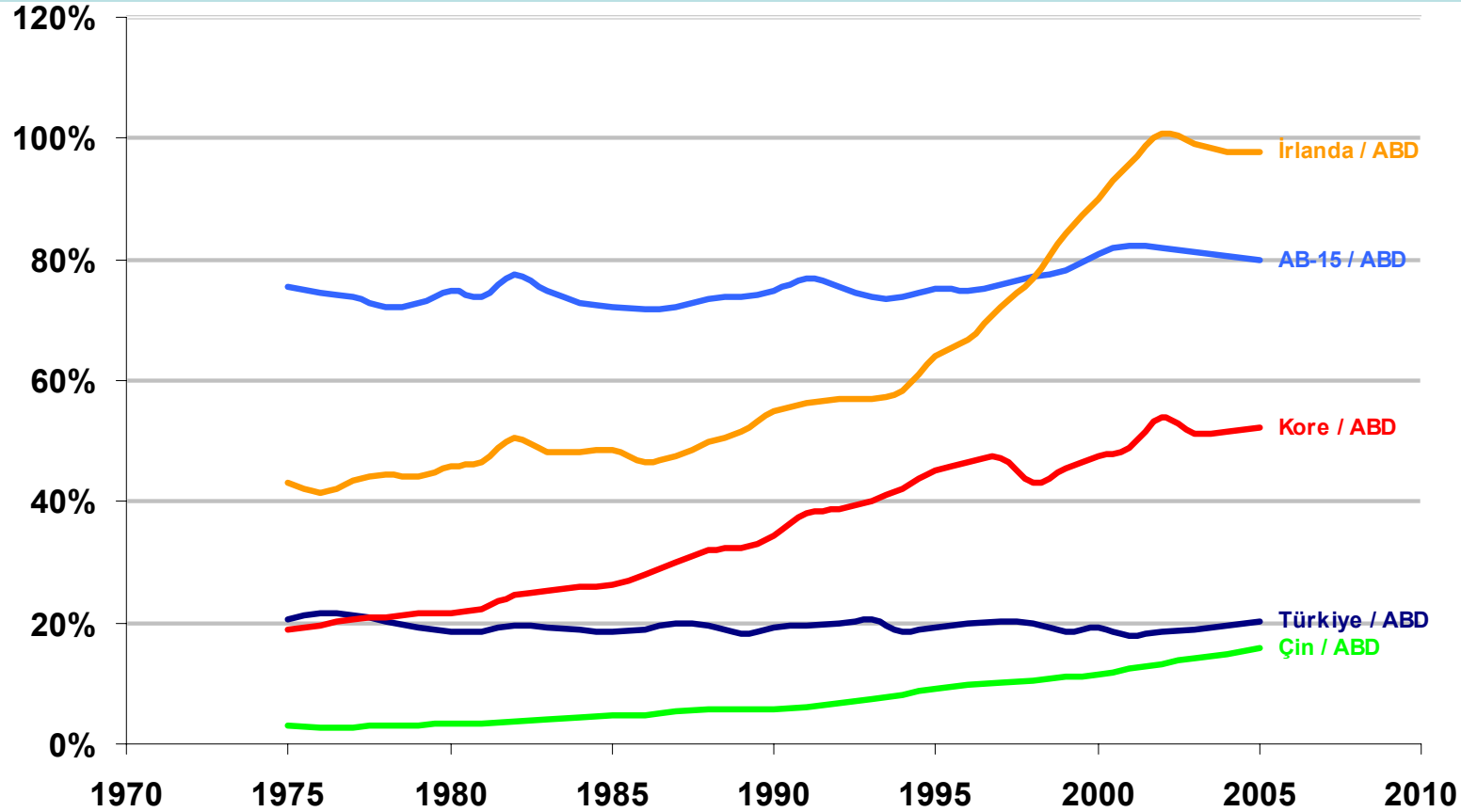
Çalışma çağındaki nüfus / toplam nüfus ve kamunun eğitim harcamaları, İrlanda

— Batı Avrupa Calisabilir Nufus — İrlanda Calisabilir Nufus — İrlanda eğitim harcamaları

Demografik fırsat yakınsamayı hızlandırabilir

Seçilmiş ÷lkelerde kiři bařına dūřen milli gelirin ABD'de kiři bařına dūřen milli gelire oranı (PPP, 1975-2005)

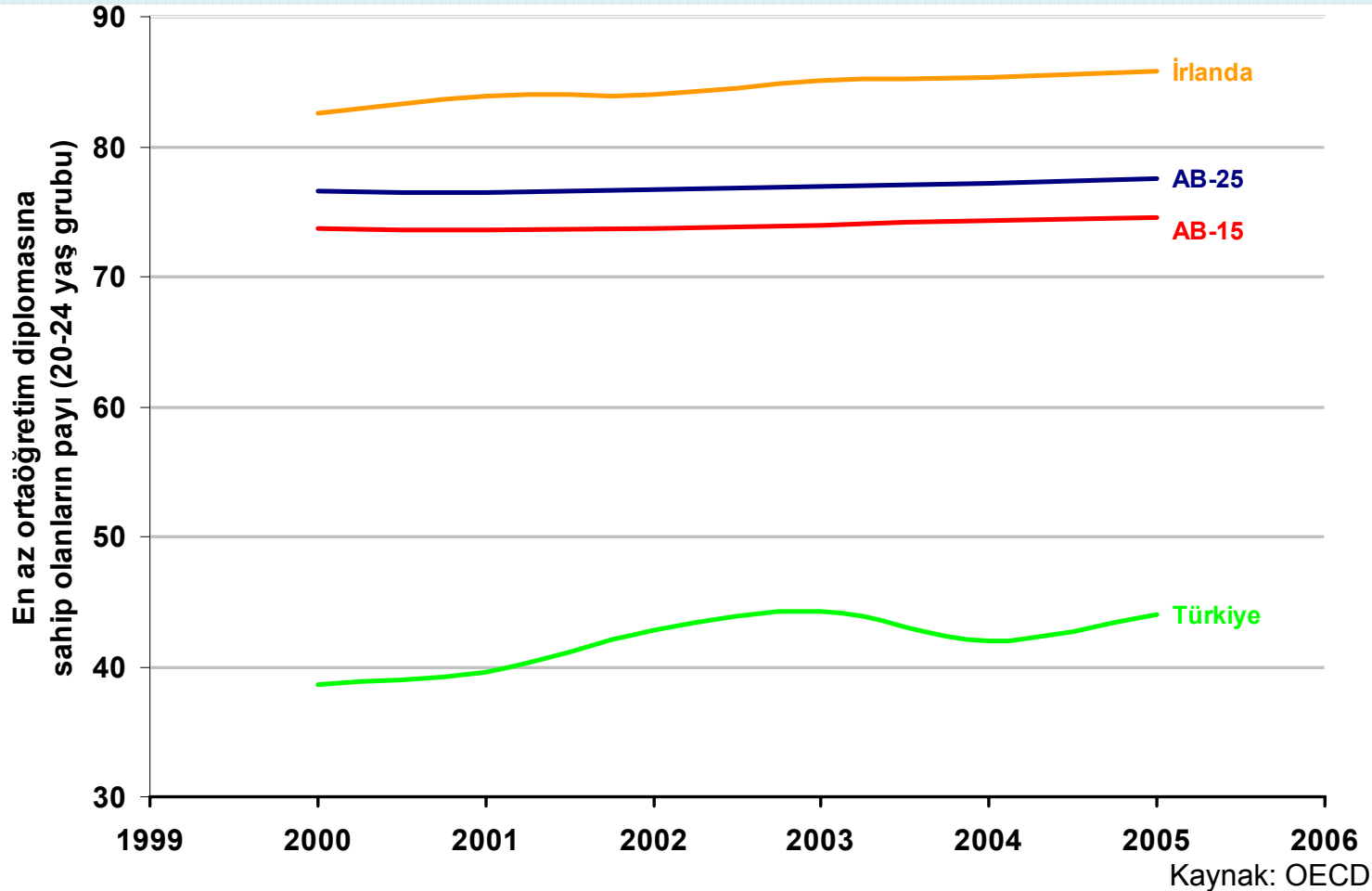
Kaynak: Dünya Kalkınma Göstergeleri

Türkiye bugüne kadar yakınsayamadı. Peki ya bundan sonra?

- İrlanda'nın fırsata dönüştürdüğü demografik eğilim Türkiye'de de aynı zamanlarda aralanmaya başlamıştı
- Ancak İrlanda yakınsarken Türkiye yerinde saydı
- Kaybedilen yıllar var bu doğru
- Ancak kazanılması mümkün olanlar da var
 - Çalışabilir nüfusun toplam nüfus içindeki payı 2020 yılından sonra azalmaya başlayacak
 - Yaklaşık 12 milyon kişi daha 2020'ye kadar çalışma çağına gelecek

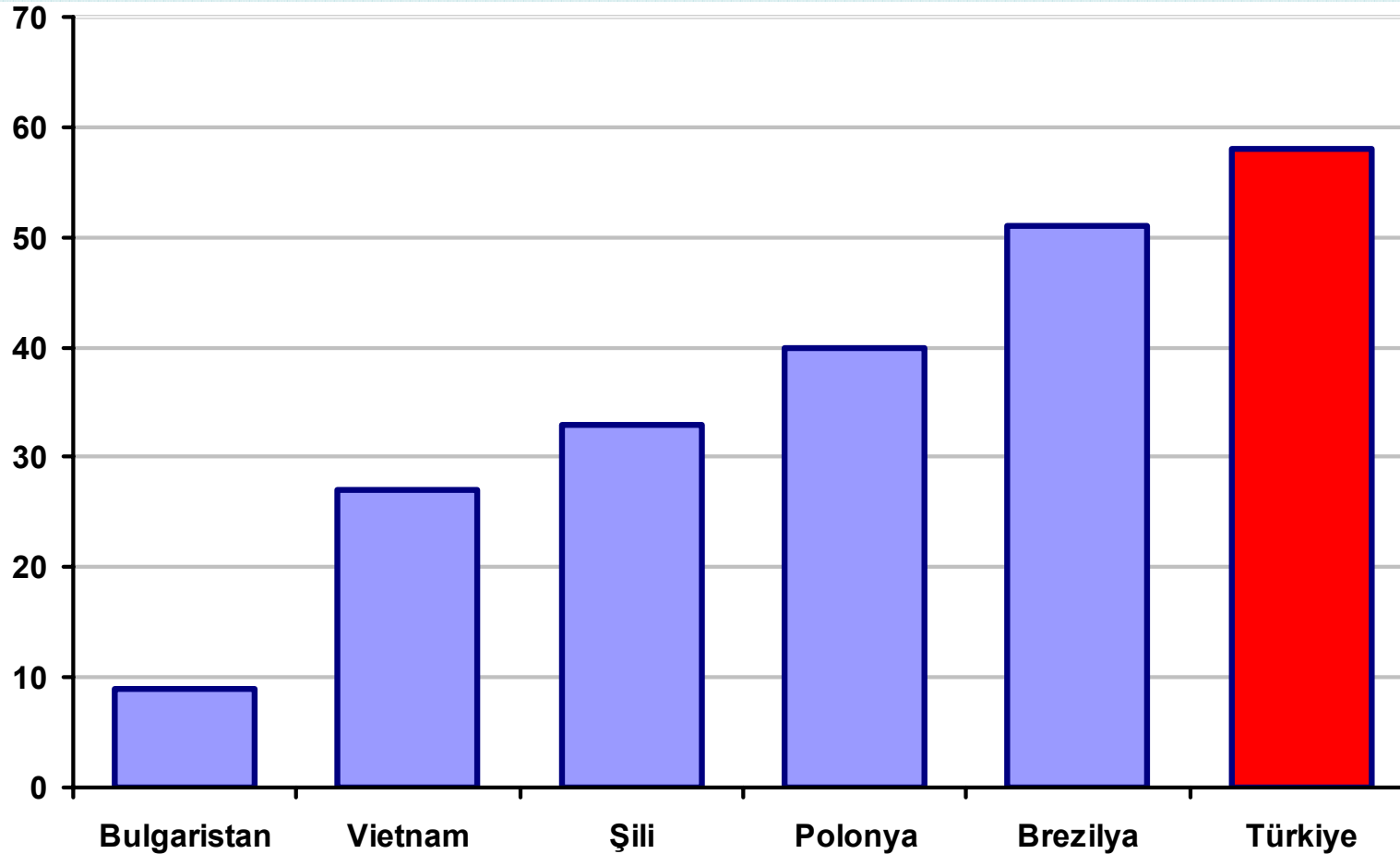
Türkiye'de eğitime katılım oranı AB'dekinin bir hayli gerisinde

En az ortaöğretim diploması olanların 20-24 yaş nüfus içindeki payı

Eğitime katılımın düşük olması işgücü piyasasında istenmeyen sonuçlar doğuruyor

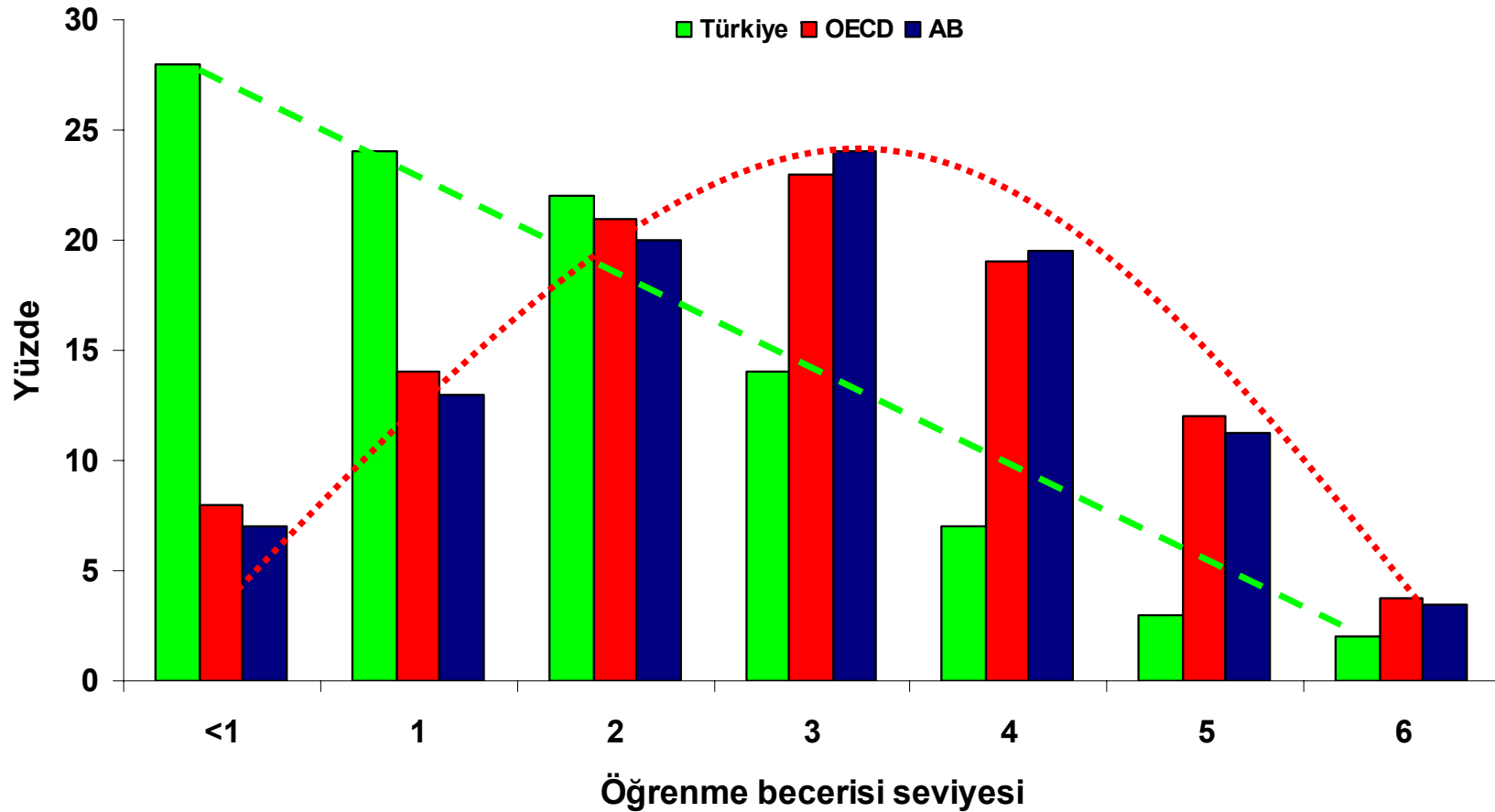
Toplam işgücü içinde 10 yıldan daha az eğitim alanların payı

Kaynak: Yatırım Ortamı Değerlendirme Anketi, Dünya Bankası, TEPAV, 2005

Eğitime erişimi olan öğrencilerinse öğrenme becerileri AB ve OECD'nin gerisinde

15 yaşındaki öğrencilerin öğrenme becerisi seviyesinin dağılımı Türkiye, AB ve OECD

Kaynak: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı, PISA, 2003

Beceri seviyesindeki dūřüklük iřgücü piyasasına nasıl yansıyor?

- TEPAV ve Dünya Bankası eğitim çalışmasına göre yeni mezunlar özel sektörün ihtiyaç duyduğu yeteneklere tam olarak sahip değil

→ Bilgisayar kullanma becerisi

→ Yabancı dil seviyesi

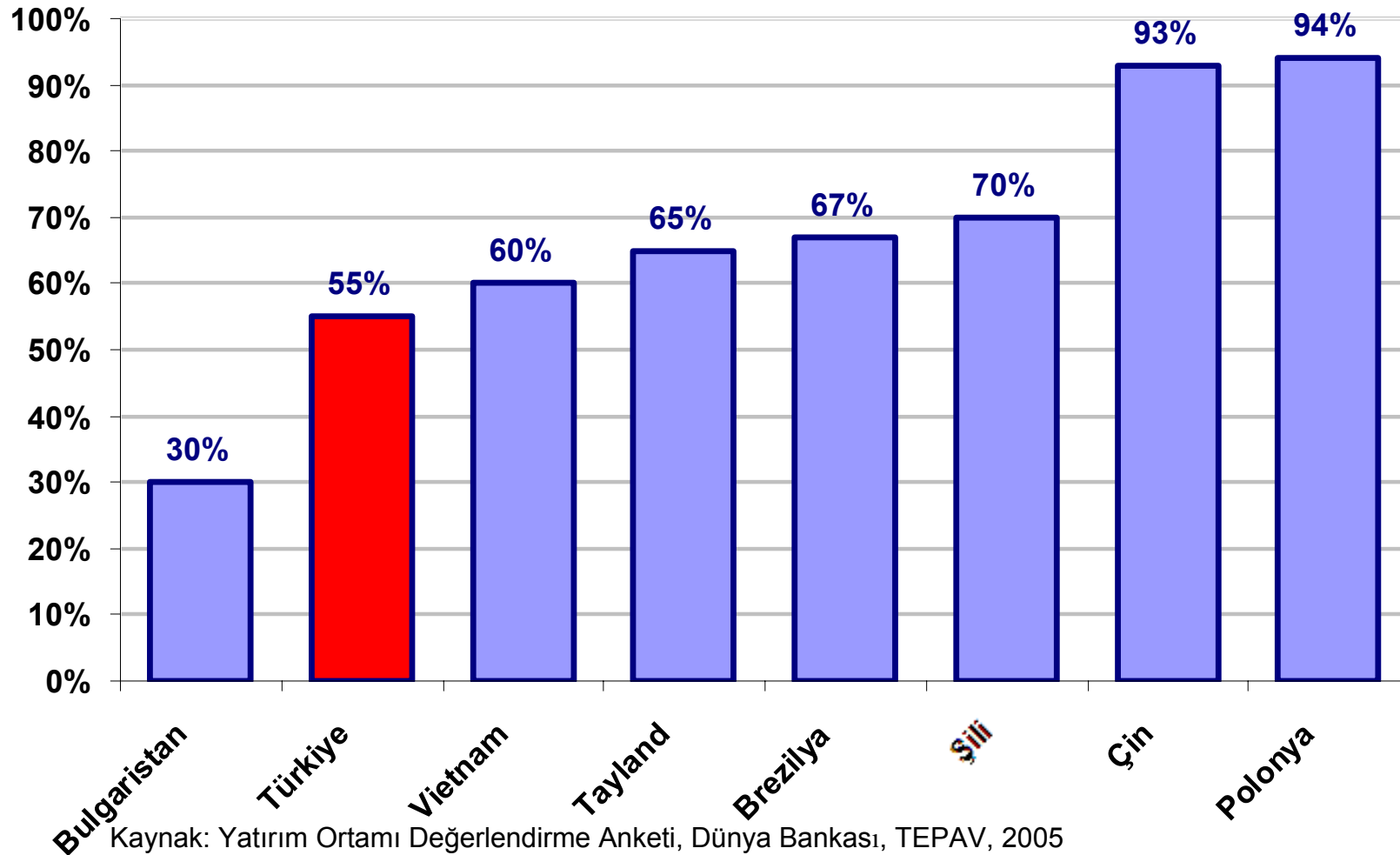
→ Pratik bilgi

→ İletişim becerileri

En temel
eksiklikler

Buna rağmen özel sektörde firma içi eğitim o kadar yaygın değil

Firma içi eğitim veren firmaların toplam içindeki yüzdesi, Türkiye ve diğer ülkeler (2004)

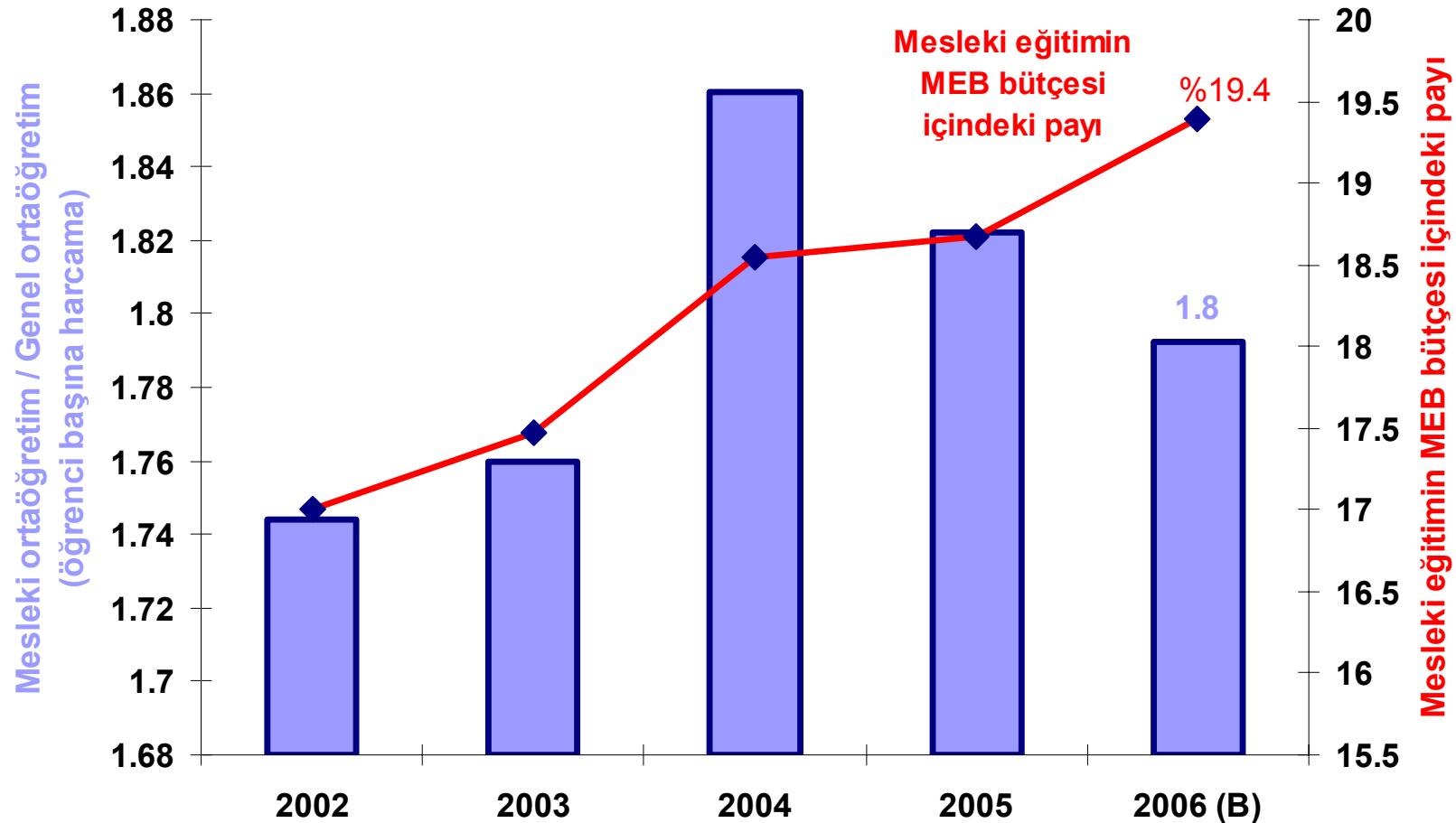

Özel sektör ortaöğretimin meslek eğitimi veren ayağının aksadığını düşünüyor

- Önceliklerin doğru tespiti sorunu
 - Meslek liseleri buldukları bölgenin ihtiyaçlarına tam anlamıyla cevap veremiyor. *Kayseri örneği*
- Ancak sorun bununla da sınırlı değil
 - Özel sektör çoğu zaman meslek lisesi mezunu ile normal liseden mezun olanları ayırt edemediğini de söylüyor

Sanılanın aksine mesleki eğitime ayrılan kaynak genel ortaöğretimin üzerinde

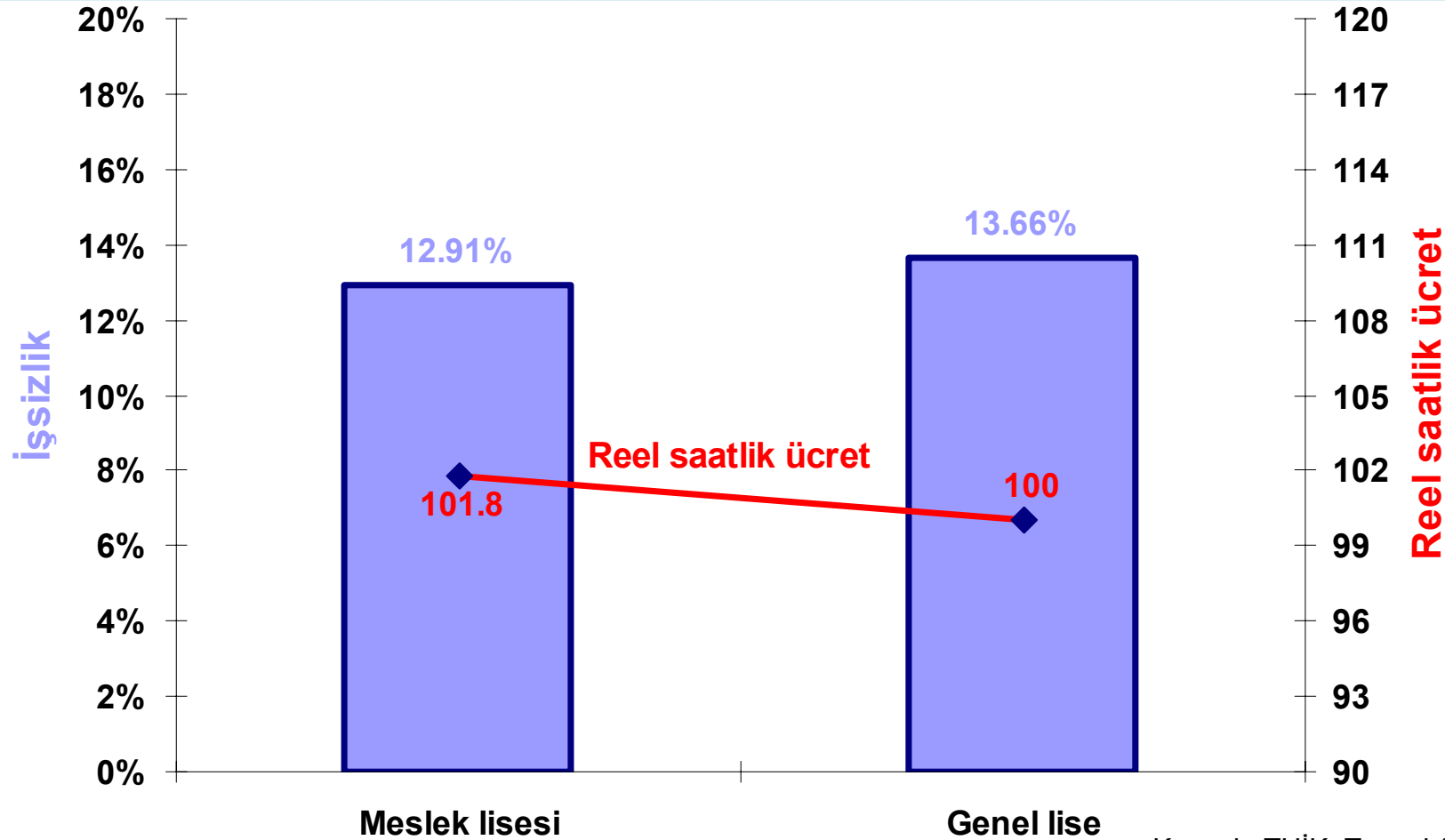
Mesleki eğitime ayrılan kaynak

Kaynak: Yılmaz (2007)

Mesleki ortaöğretime genel ortaöğretimden daha çok kaynak aktarılıyor ama...

Genel ve meslek liselilerde ortalama reel ücret ve işsizlik, 2002

Kalite ve etkinlikte problem var (1)

- Personel harcamaları toplam ortaöğretim harcamalarının %85'ini oluşturmaktadır
 - Kalite ve etkinliği arttırması beklenen harcamaların ortalama 17 kat üzerindedir
 - Diğer OECD ülkelerinde ise personel harcamaları kalite ve etkinliği arttırması beklenen harcamaların 5 kat üzerindedir
- Harcamaların meslek liseleri lehine gelişmesi genel liselerde kalite düşüklüğünü beraberinde getirmektedir
 - Mesleki eğitim harcamalarına diğer aktörlerin de katılımını sağlamak gerekmektedir
 - OSB'lerin mesleki eğitime yatırım yapmasının yolları araştırılmalıdır

Kalite ve etkinlikte problem var (2)

- Harcama esnekliğinin arttırılması gerekmektedir
 - Bir ortaöğretim kurumundan diğerine kaynak aktarım mekanizması kolaylaştırılmalıdır
 - Sağlık meslek liseleri örneği
- Bulunacak ilave kaynaklar kalite ve etkinliği arttırmaya öncelik verilerek harcanmalıdır
 - Dış krediler
 - AB fonları
- Kaynağın bu kadar kısıtlı olduğu bir ortamda ortaöğretimin dört yıla çıkarılması
 - 2009 yılında öğrenci başına harcamanın %25 azalması

Yaşam boyu eğitime katılım yolları çeşitlendirilmelidir

- Lizbon stratejisinde bunun için 2010 yılında %12.5 hedefi konulmuştur
- Yetişkinlerin ekonominin değişen ihtiyaçlarına uygun bir şekilde beceriler kazanması için bu gereklidir
- Tarım kesiminden şehirlere gelen insanların yeni becerilerle donatılması gn sosyal maliyetini de azaltacağı için çok önemlidir

Türkiye'de bu konuda bilinç oluşmaya başlamıştır

- Ekim 2006'da kanunu kabul edilen Mesleki Yeterlilik Kurumu önemli bir adımdır
 - Bu kurum vasıtasıyla zorunlu eğitim sonrası okulu bırakan bireylere beceri ve yeterlilik edinebilecekleri fırsatlar sağlanmalıdır
- Meslek Yüksek Okulları'nın da süreçte yeri olabilir
 - MYO'lara mesleki ve yetişkin eğitime yönelik kurs gelirlerini değerlendirme özerkliği verilmesi düşünülebilir

Sonuçlar

- Türkiye önündeki demografik fırsatı değerlendirmelidir
- Bunun için eğitime katılım oranlarının ve kalitesinin arttırılması gerekmektedir
- Özel sektörün eğitim sisteminde yönlendirici bir rolünün olması dşnlmedir
- Kaynak israfının önlenmesi ve gençlerin istihdam edilebilmesi için bu önemlidir
- Zorunlu eğitimin dışında yaşam boyu eğitime katılım için yeni yaklaşımlar geliştirilmelidir

	Labor force participation rate (%)			Employment rate (%)			Unemployment rate (%)		
	Total	Males	Females	Total	Males	Females	Total	Males	Females
Turkey	51.3	76.2	26.5	45.9	68.2	23.7	10.5	10.5	10.6
Mexico	61.8	83.1	43.1	59.6	80.2	41.5	3.6	3.5	3.7
Poland	64.6	71.0	58.3	53.0	59.0	47.0	18.0	16.9	19.4
Portugal	67.5	79.0	67.9	73.4	73.4	61.7	8.1	7.1	9.2
Slovakia	68.9	76.4	61.5	57.7	64.6	50.9	16.2	15.4	17.2
Spain	70.8	82.2	59.1	64.3	76.4	51.9	9.2	7.1	12.2
EU-15	71.3	79.1	63.5	65.4	73.1	57.8	8.2	7.6	9.0
OECD	70.3	80.3	60.4	65.5	75.1	56.1	6.7	6.5	7.0